

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre . . . 40 L — b.
 Nygyed évre 20 L — b.
 Egy hóra . . . 7 L — b.
 Nyílttér sora 6 L — b.
 Fird. petilsora 3 L — b.

SZÉKELY UJSÁG

Megjelenik
 hetenként kétszer:
 a) üttörtökön és
 va' árnapi reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Soseana Gen. Averescu-ut 4.

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diósné Ödön.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
 Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segédszerkesztő: Kovács J. István.

A régi és az új.

— 1923. jan. 1. —

A sirok végtelen sora, hol a meghalt évek omlanak át az örökkévalóságba, egy új sittal ismét gyarapodott. Az 1922 ik esztendő már csak a múlté. Helye nem marad üresen. Ott szendereg titokzatos bölcsőjében az új csecsemő: 1923.

Fásult érzéketlenség áll a meghalt esztendő sirja felett. A halottat siratni nincs okunk. Nem sok reménység fűzött hozzá és amennyi az örök emberi természetben gyökerezve mégis hozzáfűzött, abból sem váltott be semmit.

Sirjánál is ép úgy sir a szenvedés, mint ahogy a bölcsőjénél sirt. Utolsó pillanatánál is ép úgy nyög és vonaglik a nagybeteg élet, mint születésének első percében. Összeharácsolt milliók gondviseléstagadó orgiáin ép úgy tombol a bűn és hideg, sivar tűzhelyek siralomházaiban ép oly szomoruan ásít a nyomor. Béke ma sincs a világon, mint nem volt akkor, mikor a most már halott év belelendült a történelembe. Mélyen takart sebek ma is úgy sajognak és a beharapott ajkak mögött is ép úgy liheg az el nem felejtett bánatalom jéghideg merevség hamujával földve a bosszu parázsát.

Az ember természetes jogai ma is kitolt szemekkel, vakon sirnak az élet ujjászületése után, de halálsóhajukat most is tulrikoltja képzelt győzelmi mámorában a hatalmi dölyf.

Pedig, ha nem reméltünk is sokat, lelkünkben a bölcső felett megdobbant az életre kelni alig merő reménykedés: de hátha mégis? Hátha mégis kigyulad a magasság és a támadó mennyei világosság visszaadja az elvakult emberi szemek látását? Hátha egy, az éjszakába hirtelen belevágó villámsugár poklokra sújtja az önzést, a gyűlöletet s egy jobb jövő szelidebb áramlata, mint a nyári szél az erdő fáit, egymáshoz hajlítja az emberi szíveket?

Csalódtunk. Nem fáj. Mert úgy reménykedtünk, hogy már előre tudtuk, hogy csalódnunk fogunk!

A halott év békén belesemmisülhet az idők végtelenébe. Sem áldás, sem átok nem fog sirjára szállani. Beleszürkül az örök elfeledésbe.

Mit hoz a bölcsőben szendergő kised, az újév?

Van-e olyan elszédült bolond, aki ezt a kérdést úgy vetné föl, hogy lelke megnyugvást találna utána?!

De azért nincs helye a kétségbeesésnek. Az emberiség sorsa fölött magasabb törvények diadalmas örökkévalósága uralodik és ennek neve: örök erkölcsi világtrend. Amíg ez meg nem dől, a reménység joga is örökkévaló!

Szabó Jenő.

Petőfi.

Ma, mikor egy letűnt esztendő bucsuztatására megszólalnak a keresztyénség templomának harangjai, az emlékezés kárpitjára felrajzolódik egy tündöklő költőóriás neve is.

Ma százestendeje adta a Teremtő, az idők rohanásában néhány pernyi pihenőt sem tartva, magyar nemzetének világszerte ismert poétáját: Petőfi Sándort.

Alljunk meg e névnel egy pillanatra, hogy üstökös fényénél mi törpék, mi megtépászottjai a magyar sorstragédiának, meglássuk az utat, melynek lehetnek tövisai, lehetnek golgotái, letört zászlói, azonban a becsületos nemzeti gondolat, a hazafias magyar lélek megalkuvást nem ismerő oszlopkövei is ott állanak, figyelmeztetnek és lelkesítenek.

Ki volt Petőfi?

Van-e magyar, ki erre nem tudna válaszolni? Költő volt, dalnok volt, a szabadság és szerelem magasröppenésű és minden magyar szívhez odaférköző dalosa. A római Giornale d'Italia ban Gino Persico így méltatja Petőfi megjelenését a magyar irodalomban:

— Mintha hatalmas vihar törte volna be egy Fülöp Lajos korabeli kcmor és borus szalon ablakait és a dohszagot kiűzve, a föld és vihar szagát hozta volna magával.

Majd pedig így jellemzi röviden költészetét:

— Petőfi volt a legigazabb költő. Költészetében benne van a magyar pusztá minden napsütése, a magyar paripák minden fujtatása, a magyar borok minden tüze és a magyar nők minden csodálatos szépsége.

A kiskőrösi korcsmáros házából bizonyára a legnagyobb magyar poéta indult ki arra a tüneményes utra, melyet a segesvári csatásikon zár le úgy, ahogy megjövendölte vatesi szemmel, hogy aztán neve és emléke ott ragyogjon a magyar égboltozaton, nem homályosítva el azt később is semmi modern irányzat.

Százestendős emlékezetét ünnepli nemzetén kívül az egész művelt világ is. Ne menjünk el tehát az évforduló mellett nyomatlanul és jusson eszünkbe az esztendő új mesgyébe fordulásánál a „Nem mondom én előre székelyek“, „A márciusi napok“ és sok szép érzés stb. stb. dalosának, Petőfi Sándornak hatalmas emléke.

Az ő lelke, az ő szelleme, költészetének szépsége áradjon reánk, elérvult magyarokra s legyünk egyek, egyakarattal, hogy semmi zivatar ne verjen le lábunkról.

A magyar szó zengése hirdesse ma és mindörökké Petőfi Sándor költészetének halhatatlanságát . . .

K.

Egy Petőfi legenda.

— A Székely Ujság eredeti tárcája. —

Nem is sejti, aki maga nem volt az enyedi kollégiumban, milyen sok hamisságot követtek el ott a kisebb diákok. Apróbb diákcsinnyek, tréfák csak úgy gyűltek halomra, mint ősszel az erdőn a hulló falevél. Eszembe jutott egy ilyen, emlékezetes diákréfa, le is írom.

Kisdiák koromban beszéltek sokat még a diákok az otthon hallott hősi időről, a vérbe fult magyar szabadságharerről. Beszéltek a fiuk egymás közt a nagy háboru, nagy idők legendás hőseiről, Kossuthról, Bemről, Petőfiről, a székely martirokról, kiket szerteszt Erdély véráztatta földjein kivégeztetett a véreskezű osztrák uralom. De legtöbbet beszéltek a legendás hősről, Petőfi Sándorról.

Akkor még szájról-szájra járt a legenda arról, hogy Petőfi Sándor nem halt meg, hanem elfogták a muszkák és elvitték az osztrák császár parancsára a messzi Szibériába, olombányába munkásnak és ott sinylődik. A diákfántázia azt is tudta, hogy Petőfi hol, melyik olombányában eszi a rabság keserű kenyerét. Mások már azt is tudták, hogy Petőfi kiszabadult és rengeteg viszontagság közt hazajutott az ő drága, forrón szeretett magyar hazájába, hol bujdosva, nehéz viszonyok közt él, mert fél, nehogy a boszuálló Ferenc József osztrák császár elfogassa.

Az apróbb enyedi diákok közt természetesen hiteltre talált ez a legenda.

— Hőj, ha ide jönne!

— Bizony! Itt a kollégiumban élélhetne akár élete végéig, — folytatta a másik.

— Ugyan? Mit ennék? — vetette oda félvállról a harmadik.

— Van itt elég cipő. Meg aztán minden nap jön hazulról pák hol egyiknek, hol a másiknak. Aztán a kik kosztot hordatnak, rendre vendégül látnák a nagy költőt.

Igy gondolkoztak, így lelkesedtek maguk közt a kis diákok, kik nemcsak hazulról hoztak hazafias szellemet, hanem egymástól is csak azt hallották, tanulták a híres nagyenyedi Bethlen kollégiumban.

Egy szép őszi napon a délutáni órákban, mikor sem előadás, sem silentium nem volt, nagy zaj hallatszott be lakószobámba. Mintha száz torok kiabálna lelkesedve, mintha éljenzés, ének hallanék. Kisziettem a folyósóra. A kollégium hatalmas udvarán: a kurián nagy tömegbe verődve állt sok-sok diák. Középen volt egy őszes bajuszu férfi, ki széken állva szavalt. Fekete magyaros kalapja, fekete magyarruhája kitűnt a kis diákok egyszerű mindennapi ruhái közül.

Természetesen én is odaálltam. Hallottam, hogy valami hazafias költeményt ad elő, de a zajongástól nem sokat értettem.

Kezeiben hosszú, keskeny papirlapokat rázott és árulta. Laponként 10—20 krajcárért adta. Én is vettem egyet. Rajta volt az arképe, néhány igen gyenge, de hazafias tárgyú költemény és alul volt a neve:

„Hazafi Verai János
 a haza vándor dalnoka
 és népnevelő bajnoka
 no, meg a hölgyek tisztelője.“

Nevettem egyet rajta.

A székről leszállt és ment föl az ókollégiumi lakószobákba, hogy árusítsa silány verseit. A lépcsőn, hol a szolgálatát végző kis szolga diák

Ó-évi gondolatok — ujévre.

Most már megcsinálhatjuk a múlt év mérlegét. Végzett munkánk egy éves eredményét megállapíthatjuk. Becsületes számadást kell végeznünk, mert csak így tudhatjuk meg a pontos eredményt.

Ugy hiszem, vannak, akik évvégi jó számadásuk érdekében egész éven át *munkálkodtak*. De vannak olyanok is, akik az *utolsó órára hagyták mindent*. Ezek nem fogják elvégezni tudni a lelkiismeretfurdalás miatt elmulasztott dolgukat. Ezek a mindig jóllakottak és semmi egyébbel nem törődők szomorú mérlegét fogják elkészíteni.

Nagy zivatarok elvonulása után néz ki úgy a termő buzatábla, mint a mi életünk az elmúlt év után!

Végigtombolt felettünk szomorú életünk újabb vihara. Újabb gondok támadtak a meglevők mellé. Nem enyhültek fájdalmaink, de sőt meghatványozódtak.

Elmúlt esztendőnk felszínre vetette a legnagyobb veszedelmet fejünk felett, — hitvallásos iskoláink létét vagy nemlétét. S ezzel bevonult hajlékunkba a legnagyobb gond, ami az eddigiek után érhetett.

Mi lesz abból a sok iskoláskorig féltő szeretettel felnevelt gyermekből, akiket édes anyja fáradságot nem ismerő gonddal megőrzött, hogy az ő szerelmének virága méltó utóda maradjon családjának, fajának? Fog-e tovább is magyar anyanyelvén, ősei hitében nevelkedni, az életnek abban a fázisában, amelyben a szepőlten, minden jóra, de rosszra is fogékony gyermeki lélekből azt formálhatni, amit akarunk?

Ha körültekintünk sorainkban, észre kell vennünk valamit, ami ezen aggodalmainkat némileg enyhíteni fogja. Látni fogjuk, hogy megmozdult magyarságunk hitvallásos iskoláinak fenntartása érdekében. E megmozdulás az utolsó órában, de még nem elkésve történik. Örömmel értesülhettünk, hogy az egész országban mind sűrűbb és sűrűbb csoportokban, falvakban, városokban, mindenhol akadnak példaadó áldozatos lelkek, akik felismerve az idők jelét, felekezeti iskoláik fenntartása érdekében

éppen sepergetett, a Verai után tóduló tömeg meglökte az öregot, hi haragra gerjedve fölkapta a szemétkerő lapátot, de pőrul járt. Az azon volt szemét karjára, ruhájára hullt. De rigmust rögtönzött rá:

Szemétkerő lapát
Verjen meg nagyapád!

Volt persze nagy nevetés utána. De azért követte a tömeg szobáról-szobára az öreg füzfa-poétát.

Érdeklődtek többen,

— Ki az?

— Honnan jött?

— Az bizony Petőfi Sándor.

— Lehetetlen, hiszen elesett a segesvári csatában.

— Dehogyan esett. Most jött haza szibériai fogságból.

— Ne holondozz! Nem hiszem azt.

— De igazán úgy van.

Ilyenféle párbeszéd folyt a kis diákok közt. Odaléptem és mutattam a csak most vett Verai verseket:

— Nézzétek, ezt árulja, dehogyan is Petőfi.

Verai János,

Azelőbbi tulkiabálta az én felvilágosításomat.

— Nem igaz, nem Verai! Maga Petőfi Sándor. De kénytelen álnéven bujdosni, így árulni a költeményeit, hogy valamiképpen megélhessen.

És, mert sokkal szimpátikusabb volt az eszme, mely Petőfi hazatértét hirdette, nem hallgattak rám, hanem a másik fiúra, ki tréfából-e, meggyőződésből-e, máig se tudom, a mellett harcolt, hogy a magyarruhás, öreg, versfaragó

gyüleseznek, önkéntes megajánlásokkal tetemes összegeket hoznak össze. Ez a faji összetartásnak magasztos öntudata, amely — mint minden nagyidőben, úgy most is — kezd felálgolni tespedéséből.

Hiszen, mit látunk, ha távolabb nézünk? Látjuk a szabadkőművesség örült tébolyának vonaglását az egész világon, amely az utóbbi időben fokozott erővel indult térhódító utnak, megrontva mindent, ami szent és az emberi méltósággal össze nem egyeztethető. Az ezzel kapcsolatos vallástalanságuk, hitbéli közönynek, — mely a nagy világégés nyomán támadt, — az egymást gyűlölő, megrontó és kiuzsorázó átkos erkölcstelenségnek a megingását. Hajnalhasadását az istenfélő, erkölcsös, egymást megértő és megbecsülő új világrendnek. De csak még pirkadását minden szépnek és jónak. Még nem vagyunk túl a legnagyobb veszélyen, amikor összefogott erőnk és kitarításunk boldog eredményét karbatett kezekkel szemlélnélünk. Még szükséges egy kevés kitarítás. Még nem hagyhatjuk abba a most megkezdett küzdelmet korunk e gyilkos rákfeneje ellen.

Mindezeknek az eléréséhez szükséges, hogy gyermekeinket jövő boldogságuk érdekében neveltsük hitvallásos iskolákban, ahol a tudományok mellett az Istent is félni és ismerni megtanulják. Így lesz egy eljövendő boldogabb kor, amelyben az emberek ismét szeretni és megbecsülni fogják egymást.

Igen ám, de ehhez anyagi áldozatokra is szükség van. Szükség van *önként megajánlott és megfizetett* összegekre, mely nem a papok és tanítók jobb életére, hanem *gyermekeink boldogabb jövőjének megalapozásához* kell. Nincsen államsegély iskoláink fenntartására, nin-

csenek már egyházi alapjaink azok költségeinek fedezetére, nincsen semmink már, csak a magunk ereje és áldozatkészsége. Magunk kell magunknak megszerezzünk mindent, árvák letünk, még mielőtt életszárnyaink megnőttek volna!

Csupán faji öntudatunk, elhivatottságunk hite van velünk és ez kell megacélozzon minket nehéz árvaságunkban!

Ezt az öntudatébredést látjuk legtöbb községben és városban, szerte az országban, ahol a magyar hitvallásos iskolák mellé állott népünk az iskola-adó megszavazásával.

Mindenkinek, nemre, korra és foglalkozásra való tekintet nélkül, ki kell vennie részét az áldozatból közülünk is. A jövő nemzedék hite, magyarsága így fennmarad, de ha üzlet és pénz minden, amiért élni akarunk, akkor ez uttal bevégeztük nyomorult, átokteljes életünket örökre.

Akkor méltatlanok vagyunk őseinkhez, a kik hiába éltek és adtak példát s nincs, mit várni szerencsétlen utódainktól!

Hát esináljuk meg az elmúlt év mérlegét és ha becsületes számadást végzünk, akkor meglátjuk, hogy nem vezettük-e hamisan a *követel* rovatot, melyen üzleti félként magyarságunk szerepel.

Ha pedig ezt megállapítottuk, igyekezzünk a fenti gondolatokkal most már *utoljára* komolyan foglalkozni az újév küszöbén, hogy mindenünk a maga anyagi tehetségéhez mérten, törlessze fajával szemben fennálló tartozásait, önként, jó szívvvel és magasztos tettének azzal a tudatával, hogy nem hiába élt!

Mert nem szóbeszéd az a sokat hangoztatott kultúra. Nagy ügy az és erős vára a léleknek minden poklodon keresztül!

Dávid István dr.

Ujabb hajsza a felekezeti gazdasági és ismétlő iskolák ellen.

Van-e joguk a felekezeteknek ezekhez az iskolákhoz? — Az 1907. évi XXVI. t. c. — Citátumok egyéb törvénycikkekből.

Annak idején beszámoltunk a felekezeti gazdasági és ismétlő iskolák ellen megindult tanfelügyelői hajszaról. Akkor hivatkozva a tör-

vény paragrafusaiiban lefektetett rendelkezésekre, kimutattuk, hogy a felekezeteknek igenis joguk van a kérdéses iskolák felállítására, a tanfelügyelőknek minden más intézkedése ellenkezik a törvény szellemével, az csupa önkényeskedés, saját kezdeményezésükből eredő tulbuzgóság. Ugy látszik, a tanügyi revizor urak is belátták akkor cselekedetük jogtalanságát, mert, bár pillanatra, békét hagytak ezeknek az iskoláknak, hogy most aztán újból meginduljon a hadjárat felekezeteink eme szervei ellen is. Számos helyről értesítenek az újabb hajszaról.

Erre sines más mondanivalónk a mi részünkről, mint az, amit elmondottunk a multkor is.

Ujra emlékezetébe idézzük a tanügyi revizor uraknak az 1907. évi XXVII. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott Utasítás 40. §-át, mely így rendelkezik:

A kir. tanfelügyelő köteles odahatni, hogy az összes elemi népiskolák mellett, ahol ez még meg nem történt volna, az ismétlő tanfolyamok szerveztessenek, illetőleg, hogy, ahol a hitfelekezetek az ismétlő tanfolyamokat nem szerveznék, ott a község az 1868. évi XXXVIII. t. c. 50. §. értelmében az ismétlő tankötelesek számára ismétlő tanfolyamokat községi jelleg mellett létesítsen.

Ugyanez áll a gazdasági ismétlő iskolákra is, sőt az 1902. évi 66569—911. sz. V. K. M. rendelet szintén jogot biztosít a felekezeteknek és köteleesség is teszi az ismétlő oktatást, az 1913. évi XXII. t. c. pedig lehetővé teszi a felekezeti gazd. ism. iskolákat.

alak nem Verai, hanem maga Petőfi Sándor, ki Verai János álnéven bolyong.

— És mondd, miért kellene neki álnéven járnia itthon? — kérdeztem.

— Mert, — volt a határozott felelet, — Ferenc József elrendelte, hogy ha hazakerül, Petőfit is várfogságra kell vinni, Kufsteinba, vagy a sok közül egy másik magyarkinzó várba.

— No és miért félsz? Hiszen már kibékült a magyar s a király.

— Hát most olyan Pecsovits világ van, apamtól hallottam, nem mozoghatna szabadon szegény Petőfi, sok gaz magyar van, aki besugja ma is az osztrák császárnak, ha hazajön külföldről valamelyik jó hazafi. Jutalmat, pénzt, kinevezést kapnak az ilyesmiért.

— Hidd el, tévedsz, nem Petőfi ez, ő rég elesett.

— De bizony ő!

Kénytelen voltam félbehagyni a vitát, mert Petőfi sokkal kedvesebb volt kisdiák társaim előtt, sem hogy engedtek volna. Minek verekedjünk ezért össze? Ellenségesen néztek rám, ki a Verai — Petőfit nem hiszem. Tovább álltam. — Nem hittek nekem.

Sokáig élt e, — talán tréfából, talán téves meggyőződésből eredő legenda a kisdiákok közt, kik áhitatos tisztelettel őrizgették azt a néhány füzfa-verset, mit Hazafi Verai János, — szerintük Petőfi Sándor — kezéből vásároltak szükös zsebpénzükből.

Igy keletkezik sok legenda.

Dr. I. Diénes Jenő.

Idézhetnők az 1868. évi 38., 1876. évi 28., 1907. évi 26., 1908. évi 46. törvénycikkeket, melyek szintén meghatározzák a felekezetek jogait a gazdasági és ismétlő iskolák fenntartására. A revizor urak helytelenül és az általános oktatás kárára cselekszenek, mikor a folytonos okvetetlenkedésekkel akadályozzák felekezeti iskoláink működését. Mikor tudnak már egyszer a helyzet megaslatára emelkedni és mikor látják be, hogy kisebbségi jogainkat nem lehet oly könnyen elkönfiskálni! Revizor urak és más faktorok, térjenek már egyszer az igaz ösvényre, mely a konszolidáció és békes együttműködés felé vezet. Békeséget adjanak ujévre!

Kézdizsentkereszt — Bélafalva — Bereck.

— Kiküldött munkatársunktól. —

Karácsony másodnapján *Kézdizsentkereszt* a felekezeti főhatóságok által az iskolák fenntartására elrendelt egyházi adó ügyében az egész község részvételével népgyűlés volt. Oláh Dániel főesperes megnyitó beszéde után dr. Lukács Vilmos kézdizsárhelyi ügyvéd ismertette az egyházi főhatóság intézkedését s annak háború önkéntes adományozások után is megvalósítását faji fennállásunk elengedhetetlen föllételeként meggyőző szavakkal ajánlotta. Dr. Szilveszter Ferenc kézdizsárhelyi főgimn. tanár nagyhatású beszéde után mindenki tisztában volt kötelességével. „Aki még most sem érti meg, hogy mit kell tennie, azt megtagadom, hogy székely” — mondotta a szónok. Oláh Dániel főesperes és dr. Jénáki Ferenc beszéde után a község kimondotta, hogy iskoláját elpusztulni nem engedi s a magyar iskolák fenntartásáért minden szükséges áldozatot meghoz. Az adományok összeírása tulajdonképen a vizkeresztli házzszenelések alkalmával lesz az egyes házaknál, de már ott a helyszínen is a következők adakoztak:

Bagoly Mihály esperes plebános a már adományozott 1000 leuját 2000 leura egészítette ki. Krasovszky Emil 500, Szalló Géza 200, Benedek Fülöp 100, Zonda Mihály 500, Daragus Antal 100, Gáspár Géza Lajosé 30, Óvári Miklós 100, Boldizsár József 100, Tuzson Lajos 100, özv. Csáki Jánosné 100, Péter Ferenc 50, Bokor Albert 100, Balogh József 100, Hanzel János 100, Jakab Lajos 100, Bandi Kelemen 50, Zonda József (gyermek) 10, Szabó Dávid 300, N. N. leány 100, Szalló Gyárfás 100, Gáspár Mihály 50, Gáspár Béla 50, Vin Ferencné 40, Barits Lajos 20 leut adományoztak.

Bélafalván a közgyűlés esütörtökön, dec. 28-án volt. Oláh Dániel főesperes lelkes megnyitó beszédében az iskoláinkért való áldozathozatal szükségességét fejtegette. Az agrárreform elvette az egyházi vagyont nagy részét. Az egyház már tovább nem tudja a terheket viselni, ezért a magyar hívők ezreit most megkérdezi, hogy akarják-e, hogy legyen magyar iskola? Dr. Jénáki Ferenc főgimn. tanár lélekéből fakadó beszéde után a kézdizsentléleki főgondnok id. Tamás Elek földbirtokos szólalt fel: „Öreg ember vagyok, — mondotta — de szívemmel, lelkemmel átérzem a magyar és hitvallásos iskola szükségességét. Atyafiak! Én csak azt kérdezem: Akartok-e magyarok maradni?” „Akarunk!” — zugta rá a közönség apraja-nagyja. „Akarjátok-e, hogy legyen magyar iskolátok?” „Akarjuk!” — ismételte a falu népe. „Akartok-e áldozni a magyar és katolikus iskola ügyéért?” „Akarunk!” — mondták lelkesedve a bélafalviak.

Már ott a gyűlés színhelyén megindult az adakozás s csaknem 4000 leu gyűlt össze, de

az adományok tulajdonképeni összeírása a vizkeresztli házzszenelések alkalmával fog megtörténni.

Bereckben 27-én, karácsony harmadnapján kimondták, hogy a legnagyobb áldozatokat is meghozzák, csak hogy hitvallásos iskolájuk fennmaradjon. A közös adományozás alól magát senkinek kivonnia nem szabad, mert aki most sem hajlandó a rá teherbíró képessége szerint kirótt összeget megfizetni, azt nem tekintik székelynek és magyarnak.

IRODALOM.

Asszony átka az asszony.

Regény.

Írta: Kelemenné Zathureczky Berta.

Pár héttel ezelőtt megyénkben egy új könyv hagyta el a sajtót, amely a fenti címet viseli. Kelemenné nem az újabb írói generációból való, már régóta elismert íróink közé tartozik és így annál nagyobb érdeklődéssel vettük kezünkbe a könyvet. Érdeklődésünkben nem is csalódtunk. Regénye mindvégig érdekesítő, gyönyörkedtető. Habár meséjében nincs mesterkéltetés, nincsenek szövődményes bonyodalmak, inkább az Apór bárói családban a 18-ik században történetek regényszerű, lebilincselő elbeszélése ez a könyv. Mint a szerző bevezetésében megjegyzi, regényének meséjét dr. Szádeczky Lajosnak báró Apór Péter élete című művéből vette. A regény azon részei, melyben e műből való szóról-szóra átvett idézések vannak, már nem is regényszerűek, hanem inkább kortörténeti leírások.

A mű két részre, illetve, mint a szerző nevezi, két kötetre oszlik. Az elsőnek címe: *Benkő Anna — Vay Marja*, a másodiké: *A boszorkányper*. A regény alakjai, főhősei élő személyek voltak.

Apor Péternek, a XVIII. század irodalomtörténeti alakjának, a *Metamorphosis Transilvaniae* szerzőjének fia volt Apor József báró, ki a család és legfőképp apja ellenzése miatt nem vehette feleségül szíve választottját, Benkő Annát, hanem a család kívánsága folytán a szintén főrangú Vay Márjával él boldogtalan házasságban. József és Anna szerelme ideális tisztaságban tovább is megmarad, amiért Márja, — aki különben férjét nem szereti, — fondorkodik ellenük, főképp Anna ellen. Egy vadászat alkalmával még élete ellen is tör, le akarja löni Annát, de a golyó Józsefet sebesíti meg. József ettől kezdve még inkább elhidegül feleségétől, akit sértett női hiúsága fokozottabban ösztökéli Benkő Anna ellen mindenre, amivel árthat neki. Annyira vetemedik, hogy ellene boszorkányság és bűbájosság miatt a katolikus egyházi törvényszék előtt inquisitorius eljárást indít és nem ártallja a hamis tanúk egész seregét felbérelni. A törvényszék a hamis tanúk vallomása alapján bűnösnek mondja ki Benkő Annát boszorkányság és bűbájosságban, ami által Apor József bárót szerelmével lenyűgözve tartja s ezért penitenciára itéli. Benkő Anna igazsága érzetében nem veti magát alá az ítéletnek, ezért Vay Márja őt a ravasz, gonosz lelkű káplán, Molnár capellanus segítségével, aki szerelmével hiába ostromolja Annát, a károlyfehérvári püspöki börtönbe hurcoltatja, honnan csak akkor szabadul, mikor a püspök megtudja a valóságot. Benkő Anna új pert kezd, melyben kiderül, hogyan szerezte Vay Márja a hamis tanukat, de meglepés azzal, hogy bebizonyosodott az ő ártatlansága, nem kívánja Vay Márja elítélését. Márja a sok kiállott izgalomtól elveszti lelki egyensúlyát, megőrül s rövid betegség után férjének a halálos ágyán megbocsátó szavai mellett meghal. A befejezésben Anna és József egymáséi lesznek.

Ez a regény gerince dióhéjban.

Vannak a regényben mellékalakok, epizódszerű melléktörténetekkel, melyek a főszereplők cselekményeinek kifejlésére szükségesek. Így Apor Anna és Simonyi kapitány házassága, továbbá Apor László és Székely Juliska idillikus frigyé.

Korhű a regényben a XVIII. századbeli főúri szokások, vadászat, lakomák, esküvő, temetés és főúri háztartás leírása, ugyszintén a boszorkányper elénkvetése, melyekben színes

ecsettel festi mindezeket nagy tudással, a viszonyok alapos ismeretével a szerző. Ragyogó élelkséggel írja le a természeti szépségeket és a regény alakjainak jellege is kellőleg van kidomborítva. A mindvégig élénk, lebilincselő előadás, a stílus szépsége irodalmi becsüvé teszi e könyvet. Csupán ott laposodik el kissé, ahol a lefolytatott boszorkányper adatait, továbbá a Molnár capellánus által felolvasott reversalist hosszadalmasan, betűről-betűre idézi Szádeczky történelmi művéből, de ez oly csekély hiba, mely felett szemet kell hunynunk.

A könyv a sepsiszentgyörgyi Jókai-nyomdából került ki, de a kiadó nincs megjelölve. Ara 30 leu. A könyv külső alakja, nyomdai kiállítása nem megfelelő. Ugy néz ki, mint egy iskolai értesítő, a szedése pedig túl sűrű, apró betűkkel. Megfelelő alakban, a regényeknél szokásos kis nyolcadrés alakban és nem compress szedéssel, tekintélyes és mutatós kötet lett volna belőle. De hát a mai rettenetes drága papírárok és nyomdai munkabérek mellett megtudjuk érteni ezt a fizetszerű kiállítást, ami különben a mű irodalmi értékéből nem von le semmit.

Melegen ajánljuk e művet, a székely íróknak e kiváló alkotását a közönség figyelmébe.

Dr. D. Ö.

HIREK

Szombat, december 30.

— **Doktorrá avatás.** Wertán Jánost, Wertán Béni kézdizsárhelyi kereskedő fiát dec. 9-én avatták a jogtudományok doktorává a budapesti tudományegyetemen.

— **Karácsonyfa-ünnep a katolikus népiskolában.** A helybeli Szociális Misszió-társulat jóvoltából a kath. népiskolában 23-án délután karácsonyfa-ünnep volt. A kis fiuknak és leányoknak előbb Bercsenyi E. plebános, azután Borbáth J. kántor-tanító magyarázta el a karácsony jelentőségét. Azután egy pár szavaltat és karének gyönyörködtette a megjelenteket. Erre következett az adományok kiosztása. A szegény gyermekek szép összegű pénzádományt, a többiek alkalomszerű ajándékot kaptak. Dicséret illeti az áldozatos lelkeket, akik a szegény gyermekeknek a kedves és emlékeztető ünnepet szerezték.

— **A Kaszinó jubiláris közgyűlése.** Szerdán, dec. 27-ikén a Kézdizsárhelyi Kaszinó fennállásának 80 éves évfordulóját ünnepelték. Városunk eme kulturintézményét a nagy Wesselényi Miklós kezdeményezésére alapították 1842-ben s nyolc évtizeden át valósággal kulturbástya volt a Kaszinó. Innen indult ki minden kulturmozgalom a béke és a megpróbáltatások zivataros napjaiban.

A d. u. 4 órakor tartott jubiláris közgyűlést dr. Diénes Ödön, a Kaszinó elnöke nyitotta meg. Tartalmas felolvasásában élénk visszajelentést vetett az elmúlt nyolcvan esztendőre. Életrevaló eszmének szikrája lobbant fel ama indítványában, melyet a közgyűlés elfogadva, egy Kézdizsárhelyi Múzeumnak vetették meg az alapját a jubileum emlékére és a melyben a muzeális értékek összeszedésére és megmentésére tette meg javaslatát addig is, míg a múzeum felállítására lehetne gondolni anélkül, hogy ezzel a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum munkája elé gördítenének akadályokat. Ezen indítványának nyomatékául felajánlott 500 leut az eszme megvalósítására.

A jubiláris közgyűlés emlékeztetőre — dr. Péter János indítványára — a jelenlevők adakozásából több ezer leu alapítványt tesznek a kézdizsárhelyi róm. kath. főgimnáziumnál. (K)

— **Hogyan építenek Amerikában templomokat?** Egy katolikus folyóiratban olvassuk a következő érdekes sorokat: Grósz Ferenc, jelenleg roebingi plebános, körülbelül 20 esztendővel ezelőtt vándorolt ki Amerikába. A jó öreg

Böhm bácsi, az amerikai magyar papok nesztora, kijelölte neki Chicagó egyik külvárosát.

— Nézze testvér! Ott sok magyar van Építsen nekik templomot, iskolát és magának plébániát, aztán majd maga is megél mellettük tisztességesen.

Grósz karácsonykor, ködös hideg időben ért Chicagóba. Odavezették egy nádashoz és azt mondták:

— Ezt a területet kellene megvenni és itt kellene megszervezni az új parochiát.

És a szegény pár fölhozta a nagy csizmákat, járt egyik házból a másikba, kért, könyörgött, koldult. Volt olyan hely, ahonnan kiutasították, legtöbb helyen azonban szívesen fogadták. Korcsmákban gyüleseztek, agítottak s néhány hónap múlva az övéké volt a telek, feltöltötték, alul megépítette az iskolát, fölfeje a plébániát és afölde a templomot. Pár év múlva az utolsó adósságot is kifizették.

Igy megy a templomépítés Amerikában. Az állam kisujját se billenti meg. A magyarul, németül tudó, angolul még nem beszélő pap ló-fut, beszél, könyörög s egy-két hónap múlva van hová lehajtani a fejét. Ha jó papja a hiveinek, a magányos munkás hűségesen kifizeti neki a havi fél dollárt, — ha nincsenek vele megelégedve, mehet a világba tovább, a hivek keresnek helyette egy másikat, aki jobban megfelel a szájuk ízének.

— **Eljegyzések.** Angi Dénes csiksomlyói tanár eljegyezte Zsögön Mária urleányt Ozsdoláról. — Hoffmann Lukács eljegyezte Fazekas Annuskát városunkban. — Özv. Domokos Károlyné, született somlyó-vecsei Nagy Szidónia leányát Helikét Nagyváradról, eljegyezte szombatsági Vertán Dezső kézdívasárhelyi kereskedő.

— **Pásztortűz-est — jan. 13-ikán.**

— **Főpásztori köszönet.** Sinkovits Aurél dr. nyug. törzsorvos szülei emlékének megörökítésére a kézdívasárhelyi főgimnáziumhoz 1000-1000 leu tőkével két jutalmi alapítványt tett. Az alapító levelek megerősítése alkalmával Majláth püspök ezen iskolai alapítványokért a nagylelkű alapítónak az erdélyi róm. kath. Státus nevében köszönetét fejezte ki.

— **Házasság.** Dundler István ma, szombaton tartotta esküvőjét Lakatos Erzsikével városunkban.

— **A Ref. Dalárda estélye.** Január 6-ikán rendezi a Ref. Dalárda zártkörű műsoros estélyét a Vigadóban, melyre a meghívók a hét elején mennek szét.

— **A munkásgyermek karácsonya.** Kis Sándor fakereskedő a torjai munkásgyermek részére karácsonyfát állított fel Fejér Samu földbirtokos házában. A gyermekek a szülők kíséretében jelentek meg a csillogó karácsonyfá alatt s ragyogó arccal mondtak köszönetet a kiosztott ajándékokért, melyek között volt: szvetter, harisnya, keztyű, sapka, kendő stb. Béla-falván szintén ajándékokat osztott ki a fakereskedő a munkásai és azok gyermekei között. Ime egy zsidó, kiben van emberi érzés, mint ahogyan nines igen sok százezres vagyonnal rendelkező nem zsidóban... Hányan tanulhatnak tőle.

— **Rendezték az erdélyi postamester helyzetét.** A vezérigazgatóság utasítására a kolozsvári kerületi igazgatóság már több mint egy éve kidolgozott egy tervezetet, amely a postamesteriségek helyzetét teljesen új alapokra fekteti és az új államalakulat kereteiben véglegesen rendezi. Hosszas tanulmányozás után ezt a tervezetet elfogadták. És így a postamesteriségeket a magyar postaigazgatás rendszerének megfelelően ismét a lebonyolított forgalom alapján sorolják öt osztályba. A legkisebb forgalmu hivatalok, amelyek az évi 4000 munkaegységet dolgozzák föl, ötödösztályu postamesteriségek lesznek. 6000 egységű hivatal negyedsztályu, 12 ezer egységgel harmadik, 30 ezer egységgel második és a 150 ezer egységet elérők első-

osztályu hivatalok lesznek. A postamester fizetése a forgalomtól függ. Minden egység után 60 bani jár s ez a postamester alapfizetése, amelyhez meghatározott összegű pótlékokként járulnak még a hivatalos helyiség lakbér (720—1680 leu), ügynökségek ellenőrzéséért 360 leu, telefon és távirtda kezeléséért 900—7200 leu és a vonalfelügyelő tartásáért, valamint a meghosszabbított szolgálatért járó díjak. Az új rendszer már október 1 óta életbe lépett, de a postamester fizetésében csupán annyi változás lesz, hogy a mostani és az új helyzet által esedékes fizetések különbözetét visszamenőleg még három hónapra is meg fogják kapni. — Ha a hivatal forgalma után kevesebb fizetés járna, mint a postamester jelenlegi javadalmazása, a postamester mégis a régi fizetést élvezi, amíg hivatala forgalma nem emelkedik és így magasabb osztályba nem jut. A postamesteriségek hivatalos óráit is úgy szabta meg a vezérigazgatóság, hogy a postamesternek jövedelmező mellékfoglalkozásra is jusson ideje. Az ötödösztályu hivatalok naponta csupán 3, a magasabb osztályu hivatalok egy-egy órával több szolgálatot teljesítenek. Ha azonban a postahivatal távirtdát és telefont is kezel, köteles naponta a hét hivatalos órát betartani.

— **Megjelenít a Flekken 8-ik száma.** Ha kaaagni akar, olvassa el.

— **Vigyázat!** Aranykorszak címen magyar és románnyelvű folyóiratot ad ki egy amerikai vallásos szekta, mely Kolozsváron egy nagyszerűen berendezett nyomdát vásárolt tanai terjesztésére. Ez a vallásos szekta, mely bőséges dollárokkal is rendelkezik, bizonyára ráveti magát a falvak lakóira és megpróbál magának hiveket toborozni. Vigyázzanak az őrállok.

— **A nők kedvenc toalette cikkje a „Havasi fenyő“ Sósorszesz.** — Kapható mindenütt!

Városi mozi.

A XI. parancsolat. — A kétarcu asszony.

(A mozi-iroda közlése.) Január hó 3-án és 4-én, szerdán és csütörtökön este 1/2 9 órakor kerül bemutatásra *A XI parancsolat*, egy tisztviselő életétörténete 6 felvonásban. Főszerepben Lucille Lec Stewart. E filmdráma alapeszméje: „Csak ahhoz a férfhez menj feleségül, akit szeretsz.“ Dóra, mint hivatalnoknő tartja edesanyját. Egy fiatal férfi tőzsdei manővereivel elkábítja a leányt, aki odaköleszöni neki egy napra a hivatalos pénzt. Vesztére. A leány börtönbe jut, a fiu megugrik. Kiszabadulása után a leányt felkeresi egy kikoszorózott udvarlója; most megérik egymást, férj és feleség lesznek. A megugrott fiatalember teljesen lezüllik, a fiatalok boldogságát még megzavarja betörésével — aztán utoléri a bűnhődés.

Január 5-én, pénteken 1/2 9 órakor; 7-én, vasárnap d. u. 5, este 1/2 9 órakor *A kétarcu asszony*, dráma 5 felvonásban kerül bemutatásra. Egy ujonnan házasodott angol lord, felesége és a lordnak Afrikából hazatért öccse, még 4 szolgálja és egy apacs betörő banda alkotják azt a keretet, melyben e grandiózus dráma cselekvénye mozog. A tévedések és megtevesztések arzenálja *A kétarcu asszony*, mely idegfeszítően leköti figyelmünket, hogy a darab végén lássuk, hogy mindnyájan helytelenül következtettünk: más, kibékítően más a finálé, mint ahogy vártuk.

Eladó: 3 drb. hordó 1600, 1700 és 1800 literes, amit bornak, vagy esetleg szesznek lehet használni, 2 drb. új állapotban levő melomkő felszereléssel együtt, 1 körfűrészes felszereléssel és 1 drb. jó állapotban levő bornak, vagy szesznek alkalmas szivattyú. Tudakozódni lehet a kiadóhivatalban.

Ha a lakását (háló, ebédlő, szalont, úri-szobát) művésziesen lelkiismeretesen elkészített butorokkal akarja berendeztetni, forduljon a felséges rom. királynő szállítójához Vigh István marosvásárhelyi iparüzemének tervezőjéhez, aki a szobák alaprajza után bármilyen történelmi stílusba a rajzokat elkészíti. — Január 7-éig a megrendelőhöz elmegegyek és a vázlatokat a megrendelő ízlése után azonnal készítem el, költségvétést is s a megrendelést fölveszem. Vargha Mihály okl. tervező.

Egy vadonatu mahagoni hálószoza helyszüke miatt eladó. Értekezni lehet: Ifj. Szotyory Sándornál, Kézdívasárhelyen.

Eladó egy jókarban levő nagy férfi bunda és 2 pár csizma.

— Értekezni lehet a kiadóhivatalban. —

Gelence községben, melynek lakossága 4000, mozi és színelőadásokra alkalmas helyiség, állandó színpaddal mindig bérelhető, esetenként megegyezés szerint. A helyiség 18 m. hosszú és 15 m. széles. A terem jól fűthető. Szíves megkeresések: Szócs H. János és Józsefhez intézendők, mint tulajdonosokhoz.

Eladó: egy kőház,

mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara, mosókonyhából, 2 pincével, kuttal, melléképületekkel, diszgyümölcsös és konyhakerttel. — A lakás azonnal átvehető. — Felvilágosítást ad a lap kiadóhivatala.

Keresek megvételre: Egy 500—1000 holdas bükk és egy 20—50 holdas csere erdőt kitermelésre. Ajánlatokat Zsarnovszky Károly Kézdívasárhely, Wesselényi-utca 23. kérek.

Sok pénzt takarít meg,

ha megkóstolja a

világosi özv. Grisháber Morné Erdélyszerte ismert borpincéjéből

érkezett jó **boraimat.** Nagyban vételnél zamatu — 8 leu.

Házhoz vive literenként 19 leu.

Özv. Jancsó Ernőné

dohányáruda, Kézdívasárhely.

Mindennemű fűszer-áru, konyha-edények, üveg, porcellán, más háztartási cikkek a legolcsóbb napi áron kaphatók. Elsőrendű lisztek. Erdély hegyaljai 6-bor literre 8 leu. HANGYA SZÖVETKEZETNEL, — KÉZDIVASÁRHELYEN.

PRÉSEL, VÁNYOL, FEST és TISZTÍT a legjutányosabb árban, gyorsan és pontosan felelősség mellett: **SVAÁB A.** Gyűjtőde: FEJÉR L. FIAI CÉG.

Két, jó családból való fiu tanulónak azonnal felvételt BENE JÓZSEF fűszerkereskedésében. ::

Legtartósabb talp, bőr, box-, zsevró-, sima bagaria bőrök, cipő-felsőrészek és cipész-szerszámok legolcsóbb árban kaphatók Szócs M. Lajos bőrkereskedésében.

Egy jó családból való, 4 középsikolát végzett fiu **tanulónak felvesz** Politzer Lajos, divatáru kereskedő.

UJDONSÁGOK érkeztek! Ékszerekben, disztárgyakban és órákban nagy választék. Legolcsóbb versenyárak! S. KLEIN ZS. ékszerész, Főter 33.

Ma már senki se csodálkozik azon, hogy Erdély legkedveltebb, legelterjedtebb magyar nyelvű napi lapja, a **BRASSÓI LAPOK.** Mert a Brassói Lapok cikkei a magyarság szívéből fakadnak, tántoríthatatlanul szolgálják az igazságot és mert hirszolgálatá eleven, ötletes és tökéletes. A Brassói Lapok előfizetési ára egész évre 280, félévre 145, negyedévre 75 és egy hónapra 26 leu. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal: o BRASSÓ, KAPU-UTCA 66. o

Nyomatott a Kézdívasárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság vállanyerőre berendezett könyvnyomdájában.